Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 74. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го КВІТНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 20, 1955. No. 74. VOL. LXII.

ПРОПОНУЮТЬ ЗМІНИ В КОНТРОЛІ НАД ТРАНСПОРТОМ

Вашинґтон. — Дорадча Комісія для справ транспорту при президенті Айзенговерові домагається зменшити державну контролю над транспортом в цій країні. Ця комісія поручає обмеження федеральної влади при визначуванні цін за їзду залізницями, а також пропонує змінити інші закони, щоб умoжливити „динамічну конкуренцію" в транспортовому промислі. Дотеперішні закони в цій ділянці перестарілі, і вони вже не надаються до тієї „революції в транспорті", яка настала впродовж попередніх тридцятьох роках. Ця комісія складається з сімох членів і її очолює секретар торгівлі Сінклер Вікс. Вікс заявив, що запропоновані зміни вможливлюють „кращий і дешевший траспорт американському народові". Дотеперішні „архаїчні закони", заявив Вікс, спричинювали більші ціни за їзду поїздами, кораблями. Ця комісія однодушно прийняла свої пропозиції, над якими довший час нараджувалася, засягаючи порад в Білому Домі і від представників транспортового промислу. Вона мусіла змінити перші свої проєкти, коли проти них протестували представники незалізничого транспорту, які твердили, що пропозиції комісії йдуть в тому напрямку, щоб влегшити положення самих тільки залізниць. Комісія взяла до уваги думки демократичних і республіканських конґресових провідників, і тому гадають, що не буде більших трудноців при ухвалюванні цих проєктів у Конґресі. Найголовніший пункт пропозицій цієї Президентової Комісії для справ транспорту — це обмеження прав Міжстейтової Торговельної Комісії визначувати максимальні і мінімальні ціни за користування транспортовими засобами. Комісія звертає увагу на те, що тепер вже не має того монополю на транспорт, який давніше мала залізниця. Внаслідок цього, твердить комісія, треба змінити і ті закони, які досі реґулювали транспорт у цій країні. Громадянство витрачало великі мільйони долярів. Комісія взяла до уваги і ту обставину, що під час можливої війни ворог міг би заатакувати з повітря цю країну, і тому треба відповідно розбудувати транспортові засоби ЗДА. Але Товариство Американських Ґрузовиків протестує проти того, щоб обмежувати владу Міжстейтової Торговельної Комісії визначувати ціни за їзду, бо це пошкодить транспортові. Головні пункти в зміні теперішнього транспортового законодавства такі: 1. Транспортові фірми зможуть швидше зміняти ціни за перевіз осіб і товарів, не чекаючи на рішення Міжстейтової Торговельної Комісії. 2. Залізниці і корабельні фірми зможуть визначувати нижчі ціни за перевіз на коротку віддаль, без попередньої згоди МТК. 3. Залізниці зможуть визначувати такі ціни за перевіз товарів, щоб вони могли з успіхом конкурувати з водним транспортом.

Труман закликає до тіснішої співпраці з ОН

Вашинґтон. Бувший президент Геррі Труман зізнавав на Сенатській Комісії Закордонних Справ і заявив, що ЗДА повинні тісніше співпрацювати з Об'єднаними Націями, які впродовж попередніх десятьох років полагоджували всі спірні справи, що могли були довести до війни. Труман говорив на цій підкомісії на тему зміни статуту Об'єднаних Націй, і в цій справі має ще, між іншими, зізнавати бувший президент Герберт Гувер. Головна думка зізнань бувшого президента міститься в оцім реченні: обережно і спокійно розв'язувати цю справу. На думку Трумана тверді домагання ЗДА в справі змін в статуті ОН богли б стрінути гостру опозицію комуністичних країн, а навіть і розбиття цієї світової організації. „Я твердо переконаний, казав Труман, що треба здійснити цю ідею, яку ми висловили при підписуванні Чартеру ОН в 1945 році — а саме ідею, що ми повинні користати з праці ОН", і тому ми повинні предложити перед Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй справу біжучих загроз для світового миру".

Совєтські студентські редактори відмовились відвідати ЗДА

Мсква. — 11 совєтських редакторів студентських видань, які мали відвідати ЗДА та про яких казалося, що будуть допущені на пресову конференцію в Білому Домі з през. Айзенгавером, відмовились (очевидно: на приказ згори) прийняти американські візи нібито тому, що законна американська вимога, ставлена до всіх чужинецьких приїзжих, щоб вони при отриманні візи відбили свої пальці, — „понижує честь" совєтського редактора. Москва наробила з цього приводу великого шуму, що нібн Совєти такої вимоги не стосують до американських відвідувачів. З американського боку пояснено, що всі ті, які приїздять до ЗДА на дипломатичні пашпорти, не підлягають вимозі відбивання пальців. Загально думають, що це тільки совєтський викрут, а насправді Москва не думала ніколи дозволити 11 своїм журналістам відвідати ЗДА і подивитись на тутешнє життя.

В АМЕРИЦІ

● **Товариство**, яке опікується Метрополітен Оперою в Ню Йорку, вирішило для цієї, світової слави опери вибудувати новий будинок. Нову будівлю опери плянується між 60-ою та 69 вулицями в Мангетані в Ню Йорку. Теперішній будинок опери вже дуже старомодний і має замало сидячих місць.

● **Внаслідок винайдення** дуже цінної вакцини проти поліо д-р Джонес Солк дістане 10,000 долярів нагороди, яку уфундував основник забезпеченевої організації д-р С. С. Кріс під назвою „Мючеел оф Омага". Цю нагороду видають кожного року за заслуги в ґалузі охорони здоров'я.

● **Американське Біблійне Товариство** подарувало 40-мільйоновий примірник Святого Письма шефові Об'єднаних Штабів адміралові Артурові В. Радфордові. Церемонія передачі цього примірника Біблії відбулася в Вашинґтоні у присутності капелянів всіх родів збройних сил. 40 мільйонів примірників Біблії роздано між вояками ЗДА, вояками союзних армій та між цивільним населенням, визволеним союзними збройними силами.

● **Медичний директор** Американської Фундації для поборювання дитячого паралічу д-р Гарт Ван Райпер повідомляє, що фармацевтичні фірми випродукували стільки вакцини д-ра Солка, що нею можна буде до кінця червня цього року, коли починається „сезон" недуги поліо, защепити 30 мільйонів осіб.

● **Секретар оборони** Чарлз Е. Вилсон за порадою лікарів знаходиться у відпустці, після перестуди, яка тривала чотири дні. Вилсон до 25 квітня відпочиватиме в Ню Орлінсі, Луїзіяна, і в Маямі, Фльорида.

● **Президент** Католицької Колеґії в Медісон, Висконсин, заявив, що кожний учитель народної школи повинен уміти навчати не лише трьох, але шістьох „р". До трьох „р" (рідінґ, райтінґ і „ритметік") він додає ще такі „р": почуття дійсности, відповідальности і побожности (пієтіті, респонсібіліті і ревренс).

АДМІРАЛ СТОМП ЗВІТУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ



Президент Айзенгавер під час свого кінець-тижневого відпочинку в Оґесті, вислухує звідомлення адмірала Фелікса Б. Стомпа, командувача американських збройних сил на Тихому океані, про ситуацію на Далекому Сході зокрема у зв'язку із справою Формози.

Китайські комуністи концентрують і розбудовують свої летунські збройні сили

Вашинґтон. — Заява державного секретаря Джана Фостера Долеса про те, що китайські комуністи концентрують і розбудовують свою офензивну летунську збройну силу проти Формози в непередбачуваному і несподіваному розмірі, викликала у столиці схвилювання і цілу бурю здогадів. Пов'язують цю заяву із прибуттям до Вашинґтону командувача американських збройних сил на Пацифіку адмірала Фелікса Б. Стовпа, який негайно ще в суботу — конферував з президентом Айзенгавером в Оґесті і який мав привезти нові важливі інформації про ситуацію на Далекому Сході. Здогадуються, що це адмірал Стовп мав поінформувати президента і Доллеса про те, що китайські комуністи організують таку військову летунську підготову, якої не передбачували військові американські експерти, вважаючи, що вона лежить поза границями спроможности комуністичного Китаю. Ця підготова мала виявитися в збудуванні цілком нових летунських баз і в сконцентруванні великої скількости модерних бойових літаків.

Міні домагається підвищити мінімальну платню до 1.25 доляра

Вашинґтон. — Голова Американської Федерації Праці Джордж Міні зізнавав на Сенатській Підкомісії Праці і заявився за тим, щоб мінімальну платню за годину праці підвищити з теперішньої 75 центової до 1.25 доляра. Він також домагається, щоб Конґрес ухвалив закон про 35 годинний тиждень праці замість теперішнього 40-годинного тижня праці. Міні домагається також, щоб цей закон обов'язував нові мільйони робітників. Дотеперішній закон про 75-центову мінімальну платню обов'язує тільки 24 мільйоне робітників. Міні пропонує, щоб підприємці впродовж двох найближчих років пристосували свої промисли до того, щоб робітники могли працювати тільки 35 годин в тижні. Голова Сенатської Підкомісії Праці демократичний сенатор Пол Г. Даґлес заявився за підвишкою мінімальної платні за годину праці до одного доляра, бо, на його думку, тепер ще не можна б підвищити мінімальної платні до 1.25 доляра. Але демократичні сенатори Метью М. Нілі і Пет МекНемара заявилися за тим, щоб мінімальна платня виносила 1.25 доляра. Міні заявив, що 90-центова мінімальна платня, яку пропонує секретар праці Джеймс П. Мічелл невистачальна. Сенатор Даґлес висловив побоювання, що 1.25 долярова підвишка могла б спричинити трудноці підприємцям, але Міні заявив, що більшість підприємців зможе це зробити без послаблення продукційних можливостей.

870 кораблів — дружнім націям

Вашинґтон. — З'єдинені Держави Америки відступили заприязненим націям, в тому деяким недавнім ворогам, на протязі останніх шести років 870 кораблів. Шіснадцять кораблів одержала Франція, більшу скількість кораблів — включно з одним підводним човном передано Італії, що була по боці держав осі під час другої світової війни, чимало кораблів одержали інші держави. Але найбільше кораблів відступили ЗДА недавньому своєму ворогові, Японії, що мала сильну морську фльоту під час другої світової війни і якій тепер ЗДА допомагають відбудовувати цю фльоту з метою посилити збройні ресурси Японії, як одного з учасників тихоокеанської оборонної системи. В травні цього року американська фльота передасть Японії два воєнні нищильники — „Амік" й „Атертон", японська залога, яких вже вишколюється в Норфольку, Ва. Влітї цього року одержить Японія американський підводний човен „Мінґо". Найважливішим завданням ЗДА посилити Японію засобами відповідними для оборони перед підводними човнами. Передача 870 кораблів не послаблює морської збройної сили ЗДА(які мають ще завжди 1,100 кораблів в дійовій службі і 1,300 в резерві.

Айзенгавер пропонує Конґресову Медалю д-рові Солкові

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер заявив в Оґесті, де він перебуває на відпочинку, що д-р Джонес Е. Солк, винахідник вакцини проти недуги поліо, повинен бути тим першим, що дістане Конґресову Медалю за визначні цивільні осягнення. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив, що Конґрес наділить цією медалею д-ра Солка ще до п'ятниці, 22-го квітня, коли президент має говорити про значення вакцини д-ра Солка, щоб президент міг особисто погратулювати в Вашинґтоні славному винахідникові.

ПОМЕР АЛЬБЕРТ АЙНШТАЙН



Д-р Альберт Айнштайн

Прінстон, Ню Джерзі. — В місцевому шпиталі помер д-р Альберт Айштайн у віці 76 років від розриву аорти. Він хворів тільки п'ять днів, а в шпиталі перебував три дні. Він не погодився на операцію. — П'ятнадцять годин після смерти його спалено в крематорії в Трентоні, Н. Дж., а його мозок, згідно з його волею, залишено для наукових дослідів, які переводитиме приятель покійного д-р Геррі Ціммерман із Монтефіоре шпиталю в Бронксі, Ню Йорк. Згідно з волею покійного не було жадних похоронних церемоній. При смерті Айнштайна був його син — професор інженерії д-р Ганс Альберт Айнштайн із Каліфорнійського університету. Інший син Айнштайна живе в Цюріху в Швайцарії, а після покійного залишилася ще його пасербиця пані Марґот Маріяноффф. Професор Айнштайн жив у Німеччині, але після приходу до влади Гітлера він залишив Німеччину і виїхав до ЗДА, де 1940 року став американським громадянином. Він здобув світову славу теорією зглядности, і на основі його теоричних думок можна було викрити атомову енерґію. Кілька років тому Айнштайн пробував пояснити постання всесвіту при допомозі одного рівнання. Він був членом багатьох академій і наукових установ, в тому також і членом Наукового Товариства ім. Шевченка. Президент Айзенгавер заявив що ЗДА горді з того, що Айнштайн вибрав собі цю країну за другу батьківщину, бо жадна людина в 20му віці не причинилася стільки до поглиблення науки, як Айнштайн, який є „прикладом могутности творчих здібностей одиниці в вільному громадянстві".

За Малєнковим у Совєтському Союзі „вичищено" з прем'єрства і Надя на Угорщині

Відень. — На місце дотеперішнього прем'єра Угорщини Імре Надя, що його востаннє критикували цілком відкрито провідні угорські комуністи, призначено угорським прем'єром Андраса Ґеґедуша, сільсько-господарського спеціяліста, Надь, як і Малєнков у Совєтському Союзі, вимагав посилення продукції предметів щоденного вжитку і передусім заспокоєння широких мас населення потрібними для життя товарами. З усуненням Малєнкова з прем'єрства в Совєтському Союзі комуністична партія Угорщини почала вимагати за московським прикладом посилення тяжкої індустрії і на Угорщині, критикуючи дуже гостро Надя за його „занедбання" в цій ділянці. Андрас Ґеґедуш був досі заступником прем'єра. На його місце призначено Йосифа Мекіса — предсідника Ради Угорського Торговельного Союзу. Зміна на становищі прем'єра — уже четверта з черги на протязі останніх чотирьох років. Ще не цілих три роки Ґеґедуш був маловідомим членом угорського парляменту. Останнім часом почав його висувати на провідні становища Матвій Ракоші, секретар угорської комуністичної партії і ставленник та довірена людина Нікіти Хрущова. Його попередника Надя обвинувачувано між іншим у таких „злочинах" як: антимарксизм, антиленінізм, антикомунізм, зривання співпраці між партією й урядом, затримування розвитку тяжкої індустрії і т. д. За все це виключено його з центрального комітету партії і тепер вичищено ще з прем'єрства.

Танками й кулеметами здавлено бунт в сов. кацетах

Токіо. — Масовою масакрою невільницьких робітників в совєтських концентраційних таборах здавлювано їх бунти — повідомляють японські репатріянти з Сибіру і Казахстану. На Далекій Півночі бунт охопив тільки в одному районі таборів примусової праці коло 150,000 вивезених туди білих невільників. Совєтська адміністрація була примушена прийняти більшість вимог отих невільників, після того, як триденні екзекуції не стероризували їх і вони далі відмовлялись вернутись до праці. В іншому бунті вбито найменше 200 в'язнів і стільки само ранено, при чому стріляно до них з скорострілів, а по обширі охопленому страйком, роз'їздили совєтські танки. — Один японський репатріянт оповів подробиці бунту примусових робітників у таборі Караґанда в Казахстані. Тамошній страйк тривав від 15 травня до 27 червня минулого року. Страйк збунтованих в'язнів спаралізував на місяць промисл цілого даного району.

Перед новими показовими процесами у східній зоні Німеччини

Берлін. — Члени офіційних союзних представництв у Берліні передбачають нову хвилю великих показових процесів, яка неминуче мусить прийти після виарештування східньо-німецькою комуністичною владою 521 „західнього аґента". У зв'язку з цими арештами східньо-німецький уряд почав широку пропаґандивну кампанію, в якій говориться, що Західні зони Берліну (американська, британська і французька) стали буцімто операційною базою для вишколювання шпигунів і саботажистів, висиланих потому в Східню зону Німеччини. Комуністи закликають населення західніх зон Берліну вимогти розв'язання цих здогадних „шпигунських центрів". Арештованих „західніх аґентів" обвинувачують здебільша в спричиненні всіх катастроф в східньо-німецькій індустрії та в сільському господарстві. Так, наприклад, „американські аґенти" мали постачати східньо-німецьким фармерам — затруєного шнурка для в'язання снопів, у висліді чого затруїлось п'ять тисяч поголів'я худоби і 1,200 штук згинуло. Ще інші „аґенти" мали надрукувати понад один мільйон фальшивих харчових карток і розкинути їх у східній зоні Німеччини. Ці й подібні сміховинні обвинувачення спрепаровані спеціяльно для антиамериканської кампанії і для застрашення тих німців, що мають будьякий контакт із німцями із західніх зон Німеччини й Берліну.

АЗІЙСЬКО-АФРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ НЕ ЙДЕ ПО ЛІНІЇ КОМУНІСТІВ

29 „КОЛІРОВИХ" ДЕРЖАВ АЗІЇ І АФРИКИ РАДЯТЬ У БАНДУНҐУ. — НЕРУ І „НЕВТРАЛІСТИ" СТРІНУЛИСЬ З ОПОЗИЦІЄЮ. — ГОСТРІ ВИСТУПИ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Бандунґ, Індонізія. — Пляни „невтралістів" і комуністів, що вони опанують конференцію 29-ти азійських і африканських держав, яка в понеділок 18-го квітня почала радити в Бандунґу в Індонезії, очевидячки не вдалися. Конференцію скликали були 5 держав т. зв. Коломбо-пакту: Індія, Індонезія, Пакістан, Цейлон і Бурма, а індійський прем'єр Неру вважався лідером тієї Бандунґської конференції. На попередніх нарадах ще в Ранґуні, столиці Бурми, індійського прем'єра Неру разом із комуно-китайським прем'єром Чу Ен-ласм і бурмійським прем'єром Ну, рішено не виголошувати публічних промов, щоб не давати причини до полемічної дискусії, а зосередитись на тайних комісійних нарадах і на контактах у кулюарах з'їзду. Тим часом делеґати, які не взяли участи в підготовчих нарадах і прибули безпосередньо до Бандунґу, не погодились із таким пляном індійського прем'єра Неру та почали складати в імені своїх делеґацій заяви. Таким чином міністер Іраку д-р Фаджіль аль-Джамалі, перший гостро заатакував комунізм, назвавши його поруч із сіонізмом і колоніялізмом — найбільшим лихом людства. Комунізм, мовляв, це, — „підривна релігія", яка „загрожує світові новою формою колоніялізму, гіршою від попередньої". Так само представник Філіппін, генерал Ромульо (колишній президент Генеральної Ассамблеї Об'єднаних Націй) перестерігав азійські й африканські народи „не піддатися новому супер-варварству, супер-імперіялізмові і супер-диктаторству", — не назвавши, врешті, за іменем — комунізму. Знову ж делеґат Пакістану, прем'єр Мохаммед Алі, виступив в обороні права кожної держави боронити своєї самостійности на власну руку, або в союзі з іншими. Індійський прем'єр Неру — як інформує кореспондент „Ню Йорк Таймсу", був очевидячки виведений з рівноваги й поденервований та кількакратно переривав пакістанському прем'єрові. Конференцію в Бандунґу, гірському місті з 800,000 мешканців, відкрив у приявності 2,000 делеґатів і гостей, президент Індонезії Сукарно, як історичні збори народів, що здебільша тільки недавно звільнились від чужого панування, та назвав той з'їзд великим поступом на шляху до миру і свободи. Місцеві китайські комуністи уладили оваційне прийняття Чу Ен-лаєві. Він ще не промовляв, заявив тільки журналістам, що прибув до Бандунґу „шукати приятелів, а не сварки". Офіційно конференція має займатись справами: господарської співпраці, обміну культурними цінностями, людськими правами, проблемами незалежности народів і скріпленням світового миру. Комуністи хотіли зробити при цій нагоді пропаґанду „5-ох точок", що лягли в основу індійсько-китайського пакту безпеки, але невідомо, чи їм це вдасться.

Австрія дорого заплатить за свободу

Відень. — Австрійський уряд докладно поінформував три західні великодержави про подробиці порозуміння, що його добула австрійська делеґація в Москві з представниками СССР. Всі альянтські війська мають відійти з австрійської території до кінця цього року. Австрія заплатить Совєтам 150 мільйонів дол. товаром. СССР віддає Австрії копальні нафти в Цістердорф, але Австрія має постачати відтіль нафту Москві ще 30 років. 4 великодержави мають ґарантувати невтральність Австрії, яка зобов'язується нікому не дозволити на військові бази на своїй території, ані не приступити до ніякого союзу. Австрія обов'язується теж ніколи не об'єднатись з Німеччиною. Ці „лагідні" совєтські вимоги обраховані на те, щоб в Німеччині зросли теж „невтралістичні" настрої: мовляв, за ціну невтральности, отже зірвання з Заходом, можна дістати від Совєтів з'єднення Німеччини. Соціялісти вже користуються відкликом до совєтсько-австрійського порозуміння у своїй пропаґанді проти здійснення Паризького договору про озброєння і вступ Німеччини до НАТО.

В СВІТІ

● **Черчил** і чоловік американської амбасадорки в Італії, Клер Лус за сніданком в Сиракузі на Сицилії, де Черчил перебуває тепер на відпочинку, зробили „бизнес": Генрі Лус, видавець кількох американських журналістів, купив у Черчила право на видрукування в журналі „Лайф" уривків з його приготованої до друку книжки „Історія англомовних народів".

● **Мешканці Сиракузи** на Сицилії цікавляться тепер кожним кроком свого достойного гостя, Винстона Черчила. Понад 80-літній колишній англійський прем'єр має добрий апетит і воліє пити італійське вино з 1942 і 1949 року, що його знайшов у місцевому ресторані, як те вино, що йому спеціяльно прислали в дарунок з Ґібральтару.

● **Західньо - німецький уряд** плянував привітати французького міністра закордонних справ Піне, що має приїхати на нараду з Аденауером у справі Зарщини, передбаченим для достойних гостей церемоніялом на залізничій стації в Бонн. Але поки Німецька Федеративна Республіка не є ще офіційно суверенною державою, Піне хоче їхати не до Бонну, а безпосередньо до малого містечка Ґодесберґу. Німці ображені і їх амбасадор в Парижі старається переконати Піне, щоб змінив своє рішення.

● **Пібуль Сонґрам**, прем'єр Сіяму, буде найближчим достойним закордонним гостем у Вашинґтоні. Він виїхав уже з столиці Сіяму, Банґкоку, в 69-денну подорож довкола світу. 23-го квітня прем'єр Сіяму має приїхати до Сан Франсіско, а від 2-4 травня буде з офіційною візитою в столиці З'єдинених Держав. Він має 57 років, а подорожуватиме з своєю дружиною, донькою, зятем і вищими урядовцями, разом 18 осіб.

● **В Південно - Африканському Союзі** негри демонструють проти нового шкільного закону, за яким усі їх діти мусять ходити до шкіл, що перебувають під контролею націоналістичного міністра освіти. В місті Беноні п'ять тисяч автохтонних дітей не явилися до школи на знак протесту.

● **На кордоні Ізраїлю і Йорданії** причиною останньої перестрілки було стадо овець, які, не турбуючись договором про перемир'я, перейшли з йорданської сторони на ізраїльську, щоб попастися на ворожій території. Йорданські араби, боячись, щоб ізраїльські мешканці не загнали стада вглиб краю, почали стріляти, на що жиди відповіли стрілами. Вівці „репатрійовано", а про втрати жадних вістей немає.

● **Рада Безпеки ОН** дістала офіційне повідомлення, що уряд ЗДА зголосив скаргу проти Чехословаччини на відшкодування у висоті 271,384 долярів за збитий два роки тому американський літак. Скарга пішла до Міжнародного Трибуналу в Гаазі, що його нібито ще визнає комуністична Прага, яка на всі ноти в цій справі не відповіла Вашинґтонові.

● **В Єгипті** за останні два роки розподілено поміж селянами 200,000 акрів управної землі, при чому 105,000 акрів розподілив уряд в ході земельної реформи, а решту розпарцелювали під натиском уряду, великі земельні власники.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АВСТРО-СОВЄТСЬКЕ „ДОГОВОРЕННЯ"

З кінцем минулого тижня австрійський канцлер Юліюс Рааб подав з Москви „радісну" вістку, що очолювана ним австрійська делеґація „договорилась" з совєтським урядом в справі остаточного закінчення десятирічної окупації Австрії та привернення цій країні повної суверенности.

Через Австрію, як і через Німеччину, переходить тепер „грань двох світів", — ця країна поділена на дві зони і формально окупована військами воєнних союзників, хоч ще в 1943-му році відомою Московською декларацією цих союзників пообіцяно її суверенність негайно після переможного закінчення війни. Але, коли прийшлось ту декларацію здійснити, Австрія стала клясичним прикладом і жертвою східньо-західніх суперечностей. У справі суверенности Австрії відбулося впродовж останніх років понад 300 совєтсько-альянтських конференцій, і на кожній з них Москва знаходила щораз нові причини та вимоги, щоб не допустити до порозуміння. Захід знав, у чому діло. Привернення суверенности Австрії означало б у першу чергу відкликання альянтських і совєтських військ з австрійської території. Альянти саме цього хотіли, але Кремль мав свої пляни із своїми військами в Австрії. Рішучість альянтів могла не допустити до здійснення цих плянів, але відкликання совєтських військ означало б рівночасно відкликання совєтської залоги з Мадярщини і Румунії. Наявність своїх військ у цих сателітних країнах Москва виправдувала потребою „охорони шляхів постачання" для своєї залоги в Австрії, хоч кількість тих військ та їх склад зраджували справжні аґресивні цілі Москви у відношенні не тільки до „збунтованої Югославії", але й до західніх країн.

Сама Австрія заступала приблизно ті самі вимоги, що й західні альянти. І коли тепер Москва на ці вимоги, хоч і „відповідно оформлені", погодилась, то це, очевидно, зразу мусіло викликати всілякі підозріння на Заході, бо ж Кремль не дав жадних познак відвороту від своєї головної мети: захоплення решти Европи.

В теперішньому „договоренні" Москви з Австрією — згідно з повідомленнями — мало б бути дві окремі клявзулі, а саме: 1) ґарантія проти „аншлюсу", себто з'єднання Австрії з Німеччиною, та 2) ґарантія австрійської „невтральности", себто виключення будь-яких чужих військових баз на австрійській території, чи приступлення Австрії до будь-якого військового альянсу. В західніх дипломатичних колах натякається, що Захід готов погодитись і на ці вимоги, якщо до них не буде причеплено застереження Москви, яке давало б їй право на поновну окупацію Австрії на випадок, коли б ці ґарантії не були додержані. Захід застерігається проти цього не тому, що він плянує ці ґарантії порушити, але з простого недовір'я до Москви, що вона могла б сама створити і використати фіктивну причину порушення тих ґарантій, щоб захопити Австрію.

Маючи це все на увазі, зокрема продовження совєтської аґресивної політики, Захід цілком оправдано намагається розшифрувати те політичне лайдацтво, яке криється за наглою „згідливістю" Москви супроти Австрії. В загальному здогади йдуть по такій лінії: Москва переконалася, що її армії з австрійських баз не мають рішального значення для аґресії на Західню Европу, а виправдувана тими базами приявність совєтських військ в Угорщині і Румунії тепер уже теж зайва, бо ці країни цілком включені в совєтську систему. Тим часом, договором з Австрією та „концесіями", які вже не мають для Москви реальної вартости, можна здобути іншу користь. Поперше — совєтська пропаґанда дістане нову поживу у вигляді „совєтської миролюбности". Подруге — Кремль дістане, вимаганий головно Америкою, новий арґумент „конкретного вчинку" для промощення шляху до зустрічі і конференції „чотирьох великих". І потретє, що є найголовніше, Москва хоче здобути собі австрійським договором новий „калібер" проти Паризького договору та включення Німеччини в західню оборону, дармащо той договір уже ратифікований і входить в силу.

Це — тільки головніші здогади та припущення щодо дійсних причин „радісного" повідомлення австрійського канцлера Рааба з Москви. Факт, що Москва, яка постійно на міжнародних конференціях саботувала договорення в справі суверенности Австрії, „погодилась" на таку суверенність у сепаратному дводержавному договоренні, тільки потверджує ці підозріння. Проте, це договорення матиме вартість тільки тоді, якщо його апробують західні альянти. Немає теж сумніву, що Америка, Англія і Франція направду бажають волі і суверенности для Австрії, а їхня свідомість нового кремлівського підступу не допустить до здійснення „задніх плянів" Москви, які завжди і принципово, під гаслом волі, готують нову неволю.

СПРАВА ҐАРАНТОВАНОЇ ПЛАТНІ

Минулого тижня зорганізовані автомобілеві робітники почали переговори з двома промисловими гігантами в справі цілорічної ґарантованої платні. Промислові підприємства, що ведуть з робітниками переговори, це — „Дженерал Моторс Ко" і „Форд Моторс Ко". Плян ґарантованої платні, опрацьований в загальних нарисах юнією „Юнайтед Авто Воркерс", очолюваної Волтером Рутером, дістав уже свою назву, „GAW", від початкових букв англійської назви (Garanteed Annual Wages). Прихильники пляну сприймають її, як всякі інші назви, а противники вживають її з кпинами з огляду на дивачний склад букв, що їх не легко вимовити. Не зважаючи на це, проєкт „ГО" стає важливим предметом переговорів подібним до міжнародного проєкту, відомого під скороченою назвою „НАТО".

Спостерігачі робітничого питання твердять, що переговори в справі ґарантованої річної платні становлять одну з найважливіших проб сили зорганізованого робітництва в історії З'єдинених Держав. Дехто каже, що в американській промисловій революції, яка почалася негайно після закінчення Громадянської Війни в 1865 р., настає тепер нова фаза. Справа, поставлена на денний порядок робітничої програми, зосереджується навколо питання: чи промислові робітники можуть діставати цілорічну платню так, як її дістають бюрові працівники?

Трудноці у вирішенні цього питання полягають в першу чергу у тому, що підприємства, яким зорганізовані робітники поставили свої вимоги, самі не мають постійних прибутків упродовж цілого року. Вироблювані ними авта знаходять покупців переважно весною й літом, а зимою продаж зменшується або й цілковито припиняється. Отже, коли вони мають „сезонові" прибутки, то й робітнича платня мусить бути сезонова. Зрештою, заявляють представники цих підприємств, суспільне забезпечення дає робітникові спроможність діставати допомогу на випадок безробіття, а в часі, коли йде робота, він дістає високу платню, з якої може відкладати частину на чорну годину.

Зорганізовані в юнії робітники виставляють на це такий арґумент: від довшого часу у виробництві авт можна зауважувати прояв „автомоції" (automotion). У практиці це виглядає так: сталеві підприємства продукують в 1954 і 1955 рр. стільки авт, скільки випродукували в 1953 році, одначе кількість робітників зменшилася на 70,000 внаслідок удосконалення способів праці. Значить, продуктивність робітника росте, а це виходить йому на шкоду, бо він може бути кожної хвилини звільнений з праці і опинитися на списку безробітних. На час безробіття відповідної допомоги з суспільного забезпечення він не дістає, і невідомо, коли безробіття скінчиться. Тим то робітники виходять з проєктом, щоб підприємства або скоротили продукційний рік до 48 тижнів, і так устабілізували свою продукцію, або підвищили доплату до фонду безробітних і дали спроможність робітникам діставати під час безробіття таку допомогу, яка дала б суму, рівну повній заробітній платні.

Безсторонні люди ставлять питання: чи підприємства, в яких уже заведено ґарантовану платню, не виявляють економічних втрат? Керівники фірми „Проктер енд Ґамбл", яка продукує мило і завела у себе таку систему, кажуть, що впродовж 22 років вони зауважували тільки додатні сторони, а підприємство, позбувшися страйків, має постійні прибутки. На це керівники сталевих підприємств відповідають, що мило має збут упродовж цілого року, а сталеві підприємства дістають тільки сезонові прибутки, отже робітники, що працюють у цих підприємствах, мусять бути приготовані на втрату.

Волтер Рутер, голова юнії автомобільних робітників, і Дейвид МекДоналд, голова юнії сталеварних робітників, передбачають, що переговори з підприємцями вони будуть вести до кінця травня. Після того прийде час на якесь потягнення зорганізованих робітників. Рутер каже, що вирішення підприємств сезонової праці в справі ґарантованої платні становитиме революційну фазу саме тому, що сталеві продукти не є консумційними в такому значенні, як мило, бо не зуживаються щодня. Коли сталеві ґіґанти наладнають питання з пляну „ГО", тоді всі інші підприємства підуть за їхнім прикладом.

Яке становище займає в цій справі громадянство? Пересічна американська преса ствержує, що тут заторкнена економіка країни. З ґарантованою платнею мусить прийти піднесення цін продуктів. Великі підприємства можуть продиктувати ціну, але малі підприємства не витримають конкуренції і мусять зникнути. Внаслідок цього на „полі бою" залишаться тільки велетенські підприємства і велетенські організації промислових робітників, які вже проголосили об'єднання двох головних робітничих центральних організацій, тобто Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Робітників. А що станеться з пересічним робітником або з незорганізованим загалом? Це виявить тільки майбутній розвиток.

(С.)

АДЕНАУЕР ПРО НІМЕЧЧИНУ

Чи Німеччина замириться з Совєтами коштом вільного світу? Чи відновлена західньо-німецька армія стане новою загрозою для Заходу? Чи в Німеччині знову відродиться в якійсь новій формі тоталітарний дух і режим? Чи „чудо" західньо-німецької господарської відбудови принесе загальний добробут Европі, чи може започаткує економічне уярмлення інших країн? З такими й іншими подібними питаннями зустрівся був Конрад Аденауер, канцлер Німецької Федеративної Республіки, коли минулого року був в Америці. Свідомий, що ці питання все ще непокоять закордонну публічну опінію, Аденауер вмістив у „Сатердей Івнінг Пост" з 16 квітня ц. р. велику статтю, в якій відповідає на всі ці й інші сумніви закордону, з'ясовуючи водночас ту філософію, що нею надихана його власна політика.

Передусім Аденауер розбиває леґенду про „чудо" німецького господарського відродження. Він твердить, що ніякого чуда не було і нема, бо господарська ситуація Німеччини ще далеко не є задовільна. Ось, напр., в Західній Німеччині наприкінці війни було на 20% менше помешкань як в передвоєнному часі, при 25%-му зрості тих, що потребують даху над головою. Помешкань потрібно 3,500,000, а будується їх річно по 500,000. За сім років 3,500,000 помешкань вибудується, але за той самий час частина домів стане непридатною для мешкання, а вимоги знову зростуть. „Ситуація препогана, але не безнадійна". У Західній Німеччині є 16 мільйонів осіб, отже третина населення, життьова стопа яких далеко нижча, здебільша нужденна, в порівнянні з рештою населення. Це — старі люди, нездібні до фізичної праці, втікачі, воєнні ветерани-інваліди. Хоч зростаючий промисл дає працю й заробіток частині втікачів, але приплив із Сходу — кругло по чверть мільйона осіб щорічно — накладає велетенський тягар на державну суспільну опіку, яка мусить опікуватись бездомними і безробітними. Тим часом створення передбачених у Паризькому договорі 12-ох дивізій коштуватиме Німеччині річно 2,250,000,000 долярів. Підвищення податків загрожувало б банкрутством промислові.

У цій важкій ситуації Аденауер бачить рятунок в закордонній експансії німецького промислу й німецьких технічних сил, у співпраці з закордоном. Як приклад, Аденауер називає започатковані за Мендес-Франса та продовжувані за Фора переговори про французько-німецьку співпрацю у фінансуванні й обслуговуванні технічними силами нових промислових закладів на терені Франції та її заморських посілостей. Самі французи прийшли до переконання, що німецький технічно-організаційний талант, враз із приватним німецьким капіталом та німецькими фахівцями, може віддати великі послуги обом країнам — і Німеччині і Франції. „Чудо" економічної відбудови Німеччини — каже Аденауер — полягає в сумі німецької праці й американської допомоги.

Аденауер рішуче заперечує, що у Німеччині може відродитись націонал-соціялізм. „Отрута гітлерівського режиму основно знечулила німців проти всіх форм тоталітарної недуги". Чужинці, які закидають німцям нібито вроджену їм казарняну слухняність диктаторам, забувають про стародемократичні установи в історії Німеччини. Аденауер пригадує демократично-самоуправні міста Ганзи та виборну систему „німецьких цісарів римської імперії". Катастрофа гітлерівського режиму автоматично відродила старі демократичні традиції і первні. Зате Аденауер перестерігає проти карання усіх тих, що були в націонал-соціялістичній партії, навіть тих, що персонально не доконали ніякого злочину. Така генеральна дискримінація автоматично заганяє вчорашніх нацистів до комуністичного табору, що й сталося масово у Східній Німеччині. Для чого, запитує Аденауер, карати німців, які повірили в силу гітлеризму і конечність співпрацювати з ним, коли в 1938 році французький прем'єр Далядіє і англійський прем'єр Чемберлен пішли в Мюнхені на злагоду з Гітлером?! Якщо ті державні мужі помилились, то й сірим обивателям вільно було помилятися.

Щодо небезпеки відродження німецького мілітаризму, то Аденауер признає, що особисто волів би бачити німецьку армію в рямцях загальноевропейської, і дивується французам, що вони відкинули плян Европейської Оборонної Спільноти і вибрали форму національних армій. Але національна німецька армія перестала бути загрозою. Бо — твердить Аденауер — давній німецький мілітаризм безповоротно помер, а нова армія, з старшинами, вихованими за англійсько-французькими зразками, і підпорядкована цивільній раді оборони й цивільному військовому міністрові, матиме інший дух. Найбільший клопіт німецького уряду — не мілітаристичний дух, а пацифістичний, щоб дістати молодь до армії. Поважний опозиційний рух проти ремілітаризації Німеччини і за її невтралізацією — це вияв ненависти німців до давнього мілітаризму.

Так само незнанням справжніх настроїв німецького народу пояснює Аденауер острах закордону, щоб самостійна Німеччина не повторила політики Бісмарка та Гітлера і не захотіла порозумітись з „Росією". Таке „приязне" порозуміння виключене, каже німецький канцлер, хоч би тому, що німецький нарід глибоко ненавидить большевиків. Ця ненависть існує не тільки в Західній Німеччині, але й у Східній. Правда, німецький нарід стихійно хоче об'єднання поділеної тепер Німеччини, але навіть найбільші звеличники цієї ідеї не є такі примітиви, щоб могли „миритися" з Совєтами, не діставши ґарантій для німецько-совєтської злагоди (об'єднання земель) від ЗДА, Франції і Англії. Німці знають, що тільки сильні можуть осягнути щонебудь у большевиків. І тому сам Аденауер побудував свою східньо-европейську політику на концепції тісної злуки Німеччини з Заходом, в рямцях Західньої Европейської Унії і НАТО. „Після того, як наступить така згода, Совєти може захочуть розумніше говорити". Коли Москва зречеться концепції завойовування народів силою та розкладання їх в спосіб інфільтрації, то НАТО і нова німецька армія з їх чисто дефензивним характером не станутъ на перешкоді такій системі колективної безпеки, яка була б дійсною безпекою. Якщо раз-у-раз повторювана совєтська пропозиція щодо пакту колективної безпеки є щирою пропозицією, то такий пакт не є виключений. Він охоплював би також порозуміння про частинне роззброєння під міжнародною контролею.

Аденауер не вважає своєї політики за свій персональний винахід і власність. 79-річний державний муж покликається на більшість німецького народу, що схвалює цю політику, і певний, що ця політика має перед собою ще довгу майбутність.

„ТРІЯНҐОЛЬО ДЕЛЛЯ МОРТЕ"

Це — італійський „трикутник смерти" в родючій частині північної Італії, де після закінчення війни жертвою комуністичного терору впали тисячі людей. Звідси і ця трагічна назва.

В цьому „трикутнику смерти" лежить округа Емілія, а в ній невеличке село Карпінеті. Невеличке, але воно може ввійти в історію повоєнної Італії, як початок кінця комуністичної партії цієї країни. В згаданій окрузі відбулися недавно вибори до селянських кас хворих. У цих виборах зазнали комуністи нечуваної поразки. А треба знати, що північна Італія, зокрема округа Емілія, була беззастережною доменою комунізму. Вибори відбулися і в згаданому селі Карпінеті, де начальником громади є відомий комуніст. І тут сталося те, чого ніхто не сподівався: комуністи, об'єднані з соціялістами, програли, а перемогли християнські демократи. Наступного вечора після виборів, коли члени християнсько-демократичної організації сиділи, співаючи та попиваючи вино в місцевому готелі, крізь вікно двома пострілами забито двох людей. Один з них був секретарем християнсько - демократичної партії. Стріляли з англійського військового кріса, що їх альянти під час війни скидали тисячами для партизанів. Поліція аж по шести днях знайшла злочинців. Обидва вони визначні місцеві комуністи. Вони признались, що їх постріли були відповіддю на „провокаційний політичний виклик". (Участь християнських демократів у виборах). Далі злочинці заявили, що вони не могли стерпіти факту, що в твердині комунізму новоприбулий священик заснував християнсько-демократичну партію. Публічна італійська опінія переконана, що наказ виконати цей комуністичний злочин прийшов згори.

В „трикутнику смерти" пам'ять про криваві роки 1945-1946 ще така жива, що цей жахливий комуністичний злочин викликав примари страхіть минулого.

До якого зухвальства доходять наймити Москви, вказує факт, який мав місце за кілька днів перед згаданими виборами в одній місцевості округи Емілія. До цієї місцевости приїхав бувший бурґомистр містечка Корреджіо, знаний комуніст, що відбув 9 років ув'язнення за убивство священика. За це убивство він дістав був 22 роки тюрми, але решту йому даровано. На залізничій станції його привітав натовп комуністів червоними гвоздиками, окликами „евіва" та лісом зведених угору затиснених кулаків. Тріюмфальні брами, гучні прийняття та мітинґи закінчили вияв почувань комуністичної вулиці.

У зв'язку із згаданими та іншими подіями, виринає питання: чому італійські комуністи втратили нерви і перейшли до терору? Відповідь на це питання дають важливі події політичного характеру, які сталися в останніх тижнях. Італійський „народний фронт", що складається з комуністів та лівих соціялістів (провідник Ненні) зазнав у цьому часі таких великих поразок, яких ніколи досі не зазнавав. Перша поразка — це згадані вже вибори до селянських кас хворих, в яких „народний фронт" здобув всього лише 10% голосів і 2% мандатів. І це в провінціях, де комуністи беззастережно домінували. Друга поразка — це вибори до фабричних рад, зокрема в найбільшому підприємстві, фабриці авт „Фіят" в Турині.

Щоб як слід зрозуміти значення поразок італійського комунізму, треба приглянутися виборам до робітничих рад в згаданій фабриці „Фіят". І так, з 49.000 відданих голосів комуністи, в спілці з лівими соціялістами, здобули 18.000 (38%, 55 мандатів, перед тим мали 100), християнські демократи — 19.300 голосів (39%, 77 мандатів, раніше — 47), соціял-демокарти 11.400 голосів (22%, 40 мандатів, раніше — 13). Ця поразка комунізму виглядає ще яскравіше, коли кинути оком в недалеке минуле. В 1948 р. комуністи мали 80% голосів, в 1953 р. — 75% і в 1954 р. 63%. І якщо дотепер світ вважав, що професійні спілки це — неприступні твердині комунізму, то нові події виявили, що італійському робітництву вже набридли комуністичні брехні.

Загально вважається, що селянство в Німеччині таке саме, як в Англії, Америці чи Канаді, себто консервативне, прив'язане до землі і вороже крайностям в політиці. А проте таке поняття у відношенні до італійського селянства зовсім хибне. Бо тут під категорію селянства підпадають всі люди, які мають стільки землі, що її можна обробити за 30 днів в році і принайменше половиною членів родини. З цього бачимо, що ці „землевласники" — це на ділі халупники, сільські пролетарі, які мусять поза своїм хазяйством шукати інших заробітків. І характеристично: саме ці сільські пролетарі почали масово покидати комуністичну партію, що належить завдячувати християнській демократії, докладніше послові Бономі, який зрозумів політичне значення згаданої верстви, зорганізував її політично і створив згадані каси хворих, які мають повну самоуправу.

Італійська демократія кладе велику вагу на вислід згаданих виборів, бо вона переконана, що він буде мати значний вплив на майбутні вибори до парляменту.

Нестор

ТРИ НОВІ УКРАЇНСЬКІ ЖУРНАЛИ

З початком цього року почали виходити три нові українські журнали. Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії почало видавати неперіодичний журнал „Сурмач", журнал присвячений літературі, спогадам і військовим справам. У Вінніпегу почав виходити двомовний журнал „Обнов'янин", видаваний Канадійською Федерацією Товариств Українських Студентів Католиків „Обнова". У змісті цього журналу: статті з життя українського католицького студентства й інтеліґенції, дописи з діяльности студентських товариств і бібліографія. Вкінці Союз Українців у Великій Британії, що його органом є „Українська Думка", почав видавати в Лондоні журналик для українських дітей під назвою „Юні Друзі". Редаґує його Андрій Бідось при співпраці І. Ратушного та Л. Полтави.

ВИСТАВКА КНИЖКОВОЇ ГРАФІКИ В КИЄВІ

Київ. — В Залі „Спілки совєтських художників України" відбулася в березні ц. р., виставка книжкової графіки, зорганізована „Державним видавництвом художньої літератури". Серед експонатів були малюнки В. Касіяна до роману О. Кобилянської „Земля", ілюстрації А. Резніченка до роману О. Гончара „Таврія" та інші.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

Федір Одрач

ЗВЕРШИЛОСЬ

(Закінчення).

— Я дуже багатий, вибранче народу. Я он повні кишені маю срібла, що там срібло! Я маю і золото, і діяманти, і шафіри. Я маю теж і душу з чорного алябастру, і ти теж маєш душу з чорного алябастру.

Він швидко виймав з кишень срібні монети і метав їх на долівку.

— Бери, вибранче народу, бери, це ж твоє добро!

Він узявся руками за боки, відкинув узад голову і зареготав. Ярмулка злетіла йому з голови, а він усе ще реготав. Потім ошаліло кинувся в двері. Він біг з розкуйовдженим волоссям головною вулицею в напрямі сирійського шляху. Зустрічні люди зупиняли я і тривожним поглядом супроводили його. А Юда біг і біг, далі й далі від Єрусалиму.

Сонце вже давно зайшло, тільки ще залишилася слабка блідість на обрії. Дорога, якою він уже ішов вільною ходою, ледь-ледь тільки значилася в згущеній темноті. Коли він біг, думки його немов би припинилися, але тепер, мірою його повільної ходи, вони пучнявіли, метушилися в голові, ятрили серце. Куди ж йому тепер, куди? Чому він вибрав шлях якраз у напрямі пустині?

— Не спішись, Юдо! — хтось виріс перед ним посеред дороги.

Юда раптово зупинився.

— Хто ти будеш, мандрівниче?

— Я той, якому доля посміхнулася.

— Що, що ти кажеш? Про добру долю не слід говорити темною порою.

— Я Варавва. Чи не чув ти цього імени, Юдо? Увесь Єрусалим говорить про мене.

— Тішишся, що тебе не розп'яли, як тих двох, що були коло Равві?

— Тішуся, Юдо, тішуся. Життя, це не жарт. Життя любить твердь під ногами, і мої стопи ідуть по цій тверді, і я тоді відчуваю, що живу.

— Чи багато ти ходиш, Варавво?

— Я колись багато мандрував, пустиня була моїм пристановищем, мене й тепер манить туди. Але, як його розп'яли замість мене, я не можу віддалитися від Єрусалиму. Я вчора був у юрбі, там на Голготі, коли його прибивали до хреста. Він терпів, лице його морщилось від болю, але він не благав і не кричав. О, Юдо, коли йому вбивали в ноги й руки цвяхи, я думав, що це не йому вбивають, а мені, бо ж я мав бути на хресті замість нього. А потім настала остання хвилина і він голосно крикнув: — „Звершилось". І потім похилив голову і навіки замовк.

— Я так і думав, що він скаже: звершилось. І що ж ти ще більше там бачив, Варавво?

— Бачив дивне, дуже дивне... Коли він умер, темрява покрила Голготу, громи тріскали над землею, блискавки вогнем креслили небо. Всі попадали на землю і я теж упав, а дехто з юрби кричав: „Поправді, це Син Божий!"

— Ти про вчорашню бурю, Варавво?

— Це не була буря, це було велике чудо, Юдо!

— Ти може увірював у Нього?

— О, ні, я ще не увірував, але я непевний, чи в майбутньому не піду за Ним. Ось, бачиш, я перед тобою спішив у пустиню, щоб нападати на купецькі каравани (я маю в цьому великий досвід), але щось мене знов завернуло до Єрусалиму. Він може й справді Син Божий.

— Він Син Божий, Він Син Божий! — голосно засміявся Юда, не затримуючись довше коло Варавви. — Він був відважний і розумний, але він не син Ягви..

Юда знов біг дорогою ніби навіжений. Йому так було краще; в темноті спотикався, навіть кілька разів упав, але швидко підривався на ноги і далі й далі біг дорогою. Аж нарешті відчув у собі докучливу втому. Його ноги вже ступали по м'якій землі і він помітив, що це була пустиня. Десь здалеку донеслось до нього виття гієни. Юда нашорошився. Виття замовкло, та коли він знов ступив пару кроків, почув прикре гарчання шакала. Він знов кинувся вперед, ноги його грузли в сипкому піску. Аж раптом над його головою зашугали крила якогось чорного птаха. Прикрий жах гостро врізався йому в груди. Щоб відірватися від прикрої дійсности, він чомусь почав думати про Сару. „Вона була гарна дівчина, ай, ай вона була гарна дівчина!" — говорив він уголос. Говорячи так до себе, він повернувся лицем до Єрусалиму. „Ай, ай, вона була гарна дівчина! Вона мала бути моєю жінкою, але я її кинув і пішов за Равві. Ай, ай, який я був дурень, що пішов за Равві." Він на мить чомусь стримав віддих і гостро поглядав у темноту, в напрямі Єрусалиму. Аж знечев'я земля під його ногами немов би захиталася, темноту десь над Єрусалимом прорізала довга світляна смуга.

— Ай, ай, що то діється, що то діється. Ти може й воскресаєш, може й справді оживаєш і летиш до неба. До неба? Ні, ні, до неба ти не полетиш, бо в небі царює могутній Ягве, а ти не його син, Равві. Десь позаду, цілком близько, заклацав зубами шакал. Юда здригнувся. „Не лякай ти мене, не лякай, бо перед тобою велетень Юда. О, Равві, тебе восхвалятимуть люди, до тебе молитимуться, але мене будуть віки вічні наслідувати. Срібляники будуть брати і бідні і багаті, навіть царі і їхні дорадники. Зрадою будуть перемагати сильніші слабших, і слабші сильніших. Всі будуть мене лаяти, проклинати, але в той чи інший спосіб будуть мене наслідувати. О, я велетень, я Юда з Іскаріоту!"

Він знов побіг по пустині, коли почув за собою, ще ближче, клацання зубів шакала. Аж потім виринув перед ним силюет якогось дерева. Він наблизився до нього і помітив у темноті, що це була маленька оаза. Над його головою знов прошугали крила великого чорного птаха. В його груди знов урізався пекучий жах. За його плечима знов клацнули зуби шакала. Він миттю повернувся. Позаду його нікого не було. Зате в його рам'я ніби хтось злегка штовхнув; ліворуч, з крок від нього, промайнула якась велетенська тінь. Жах підступив йому під саме горло. Він був уже під деревом. Над його головою виставала груба гілляка. Юда, не надумуючись, розпоясав шнура, яким він був підперезаний. Його бажанням було чим швидше опинитися там, на гілляці. — Він швидко зробив петлю і, видряпавшись по стовбурі до гілляки, закинув на неї шнур. Руки його натягли на шию петлю. Він відбився від стовбура і повис над землею. По пустині пронісся їдкий регіт.

У Єрусалимі ті, що увірували, славили Воскресіння.

(Кінець)

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДНІ НА УКРАЇНІ

Як подає „Радянська Україна", у Шевченківські дні значно збільшився приплив відвідувачів у Київськім музеї ім. Т. Шевченка. Наукові співробітники музею розробили цикл лекцій про життя і творчість поета, з якими виступали по школах і підприємствах. Музей створив велику пересувну виставку, присвячену творчості Т. Шевченка — поета і маляра. Цими днями з Китаю надійшла до музею посилка — збірники, в які включені твори великого українського поета китайською мовою. В міських і сільських бібліотеках Харківщини відкрито літературні виставки, присвячені 115-річчю з дня виходу в світ першого видання „Кобзаря". Інститут літератури Академії Наук УССР провів наукову конференцію, присвячену 94-им роковинам з дня смерти Т. Шевченка, на якій вислухано 24 доповіді науковців з Києва, Ленінграда, Харкова, Львова, Риги, Одеси, Кривого Рога і Житомира.

ДОКУМЕНТИ ПРО ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Інститут літератури Академії Наук УССР одержав з Чехословаччини нові документи про культурні зв'язки діячів чеського і українського народів. В окремому альбомі зібрано фотокопії автографа І. Фріча, першого перекладача на чеську мову творів Т. Шевченка. Досі вважалося, що перший переклад поеми Т. Шевченка „Єретик", присвяченої Шафарикові, появився 1870 року. Переклад І. Фріча опублікований 1863 року. Інший альбом складається з десяти листів Ів. Франка до етнографа Франтішка Ржегоржі, що збирав етнографічні матеріяли на Гуцульщині, організував переклади творів українських письменників і підшукував з-поміж них співробітників для чеських журналів. Є в альбомі також вісім досі не надрукованих листів Ольги Кобилянської до Ф. Ржегоржа, з яких видно, що Ів. Франко написав про творчість цієї письменниці велику рецензію, якої досі не знайдено. Для дослідження праць Ів. Франка з фолкльористики велике значення мають його листи до чеського вченого Ю. Полівки, в яких Ів. Франко просить прислати йому деякі матеріяли з чеської літератури.

„ЗНАТНІ ЛЮДИ" ЛЬВОВА

Як подає „Радянська Україна", у Львові на вулиці Горького закінчено спорудження семиповерхового будинку. З-поміж інших нових мешканців, в цьому будинку поселилися: тов. Марченкова — мати танкіста Олександра Марченка, який 23 липня 1944 року підніс на ратуші червоний прапор на знак „визволення" Львова; кращий тесляр П. Вихопень — найкращий ударник і стахановець; колишній командир оперативної групи совєтського партизанського загону В. Крутиков; учасник першої російської революції 1905 року І. Ніколаєв і „народний художник" УССР Ф. Нірод. Про оперативних робітників МҐВ, що поселилися в новому будинку, не згадано. І так совєтська „еліта" опановує Львів.

ШЕПЕТІВСЬКА ЕЛЕКТРІВНЯ НЕ ДАЄ СТРУМУ

Кілька років тому в Шепетівці споруджено велику електрівню, що мала забезпечувати електроенергією Шепетівський і Славутський райони Хмельницької области. На цю тему в „Радянській Україні" читаємо: „Після пуску електрівні в Славутському районі було справжнє свято. На численних нарадах говорилося про перспективи розвитку промисловости району, механізацію робіт у колгоспах, електрифікацію сіл та ін. Та не так сталося, як гадалося. І сьогодні Шепетівська електростанція працює надзвичайно погано. Цілими тижнями підприємства Славути не одержують електроенергії, а коли й одержують, то дуже не надовго. Заводи через відсутність електроенергії не виконують пляну. Наприкінці минулого року з цієї ж причини не працювало кілька лісопильних заводів, механічний завод, що виготовляє для колгоспів віялки та автопоїлки, і ін."

„НЕ ПРИЙМАЧІ, А СУЦІЛЬНИЙ БРАК"

Під таким заголовком вміщує „Радянська Україна" лист до редакції інженерів Булди і Гирявця. Ось що вони пишуть у цьому листі: „Чимало радіолюбителів користуються детекторними радіоприймачами „Комсомолець", виготовленими київським радіозаводом. Але не завжди вони задовольняють вимоги покупців. Їх оформлення дуже неохайне, а деталі часто виявляються суцільним браком. Радіоприймач підвішується на петлю, прикріплену до картону, який є задньою стінкою коробки. Ця петля під час настроювання обривається. Погані й навушники. Щоб почути щось, доводиться стукати по них або трусити їх. Шнур до навушників занадто короткий і погано ізольований. Відреґулювати детектор дуже важко. Крім того, він часто псується. Тяжко настроювати також на хвилі . . ."

Хваляться в Москві, що вже зробили водневу бомбу, а простенького детекторного радіоприймача і досі робити не навчились.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

УСТАНОВЧИЙ З'ЇЗД АСОЦІЯЦІЇ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

У неділю, 3 квітня 1955 р. тут в приміщенні Українського Народного Дому відбувся установчий з'їзд Асоціяції Бувших Українських Політичних В'язнів совєтського та інших тоталітарних режимів в ЗДА, скорочено АУПВ. На з'їзді були представлені 43 умандатовані делеґати від 7 місцевих філій та груп: Ню Йорк, Филаделфія, Форт Вейн, Клівленд, Дітройт, Шикаґо, Вейн; як також ряд гостей і представників від окремих ініціятивних груп, де ще не має філій. З'їзд відкрив голова Тимчасової Головної Управи, п. Ів. Шарай-Самійленко. Перед початком своєї праці З'їзд вшанував пам'ять усіх тих українських політв'язнів, що загинули за волю України, а зокрема жертви московсько - большевицької терористичної колективізації на Україні, у зв'язку з 25-літтям цієї трагічної дати. Окремо вшановано, в першу річницю смерти, світлу пам'ять Президента УНР А. М. Лівицького.

З'їзд вибрав Президію, в складі: інж. А. Залізко (Ню Джерзі), П. Г. Пиріг (Клівленд), п. Пінчук (Нюарк), інж. П. Красноніс (Ню Йорк), а також комісії: мандатову, організаційно - статутову та резолюційну. Звітну доповідь від часу створення Асоціяції (24. 10. 53), подав п. І. Шарай-Самійленко. Його доповнювали поодинокі референти: пп. Г. Затовський, І. Остапів, І. Йова та інші. В дискусіях відмітили велику і жертвенну працю Г. У. в ділянці розбудови Асоціяції та в переведенні спеціяльних акцій, а зокрема про народовбивство і рабську працю в СССР перед ОН, організацію свідчень перед конґресовою комісією Керстена, в правній допомозі новоприбулим в справі їх документів, в допомозі українським політв'язням в Европі та інших ділянках праці. З'їзд одноголосно виніс своє признання та подяку уступаючій управі.

З'їзд прийняв постійний статут і правильник Асоціяції а також обрав нові керівні органи в складі: голова — п. І. Шарай-Самійленко та члени: інж. Т. Лесик, пп. Г. Затовський, І. Остапів, І. Йова, П. Пінчук та інж. П. Красноніс. Контрольна Рада: інж. К .Туркало, інж. А. Залізко, Вол. Дубняк, с. Рябченюк, та п. Ручка.

З'їзд виніс ряд важливих рішень щодо дальшої діяльности нововибраної управи і розбудови асоціяції. З'їзд пройшов в дружній обстановці, на високому і діловому рівні.

І. Ш. С.

Річні Загальні Збори Буковинської Громади.

В приміщенні Православної Громади при церкві св. Володимира — 14 вул. в Ню Йорку, в дні 27-го березня 1955 р. відбулись Річні Загальні Збори Української Буковинської Громади в Ню Йорку, якими проводила президія в складі: о. прот. міт. Олександра Циганюка та секретаря п. Чорного. Після відчитання та одобрення протоколу з минулих річних зборів, відбутих 11-го квітня 1954 р., звітувала управа: голова інж. Іван Жуковський, який тепер очолює Центральне Об'єднання Українців Буковинців в ЗДА, місто голова адв. П. Григорович, інфор. реф. адв. М. Шпитко, секретар Паладій, касієр Маланчук та за контрольну комісію суддя д-р І. Новосівський й голова товариського суду о. Циганюк. Зі звітів видно, що праця полягала в допомозі потребуючим землякам, участь в похоронах пров. Глібки, допомога родині померлого, участь в похороні судді Керелюка й запомога буковинцям в Европі. Також деякі члени активно працювали в збірці матеріялів та їх перевірці для збірника „БУКОВИНА", що вкоротці має появитися та для якої розпочато збіркову акцію фондів на II видання. Громада висловила побажання, що гріши-збіркою повинно б диспонувати Центральне Об'єднання Буковинців в ЗДА. Про це буде ться говорити на засіданні Управи Централі та на Надзвичайному З'їзді Буковинців, що має відбутися під час VI Конгресу УККА в Ню Йорку. Зі слів інформ. реф. бруло видно заходи румунів відносно Буковини, тому появу такої книги про Буковину слід повітати та перекласти на анг. мову. Культ. освіт. реф. П. Войновський плянував улаштувати Виставку, яку перенесено на біжучий рік. Після речевої дискусії, біля 40 присутніх уділили абсолюторію уступаючій управі та після поправок статуту й вибору статутової комісії (суддя д-р І. Новосівський, адв. П. Григорович та д-р О. Соколишин), яка має пристосувати статут громади до статуту Централі, приступнено до вибору керівних органів. На голову обрано адв. М. Шпитка, заступники: П. Войновський та п-ні Зеновія Онофрічук, секретар Паладій, скарбник Маланчук, інформ. реф. д-р О. Соколишин, член М. Григорович, заступники: Швейко та Пишний П. Конт. Комісія: о. О. Циганюк, Танасічук, Іл. Тащук, заст. Волянський, Тов. Суд: суддя Мизак та Новосівський, д-р Вельничук та Антон Григорович. Після намічення пляну праці, збори закрито.

Д-р О. Соколишин.

Ню Рашел, Н. Й.

Українська Мистецька Виставка в Каледжі.

В місяці лютому в місцевому дівочому Каледжі, було уряджено українську мистецьку виставку, яку треба розглядати, як значний і успішний крок в популяризації серед американців українського мистецтва, а одночасно й української справи.

Ініціявива урядження такої виставки належить студентці Каледжу в Ню Рашел, панні Наталці Палідвор. Вона й виконала головну працю в урядженні й веденні виставки.

Об'єктивно треба признати, що виставка — перша в історії Каледжу — зробила дуже добру прислугу українській справі серед американського громадянства.

В книзі відвідувачів, серед вписів і підписів, багато місць з дописками: "amost interesting and informative" — "A most exciting exhibition, well done" — "Beautifully exhibited, very unusual, exteremely intersteing" — "A most interesting and fascinating display" — "Excellent blend of good taste and good pedagogy" (Falter Darly, professor) — "Educational and revealing" і тому подібні. Директорка мистецького департаменту в Каледжі, обговорюючи на годині виставку, заявила, що це найкраща і найбільш цікава виставка, яку колинебудь Каледж мав.

При підписах є прізвища і професорів, і студенток не тільки з Ню Рашел, але навіть з Праги (Чехословаччина), Вашинґтону, Порто Ріко, Сетон-Гол, Рриррисон, Н. Й., Оборн, Н. Й., Бронкс, Ню Йорк, Гартфорд, Конн. та з багатьох інших місцевостей Америки. Був також гість навіть з Лондону, Англія. Оглянули виставку також прогульковці зі шкільними дітьми. Про виставку появилися замітки в пресі: „Стандард Стар, Ню Рашел" з 17 лютого 1955 року і „Стендард Стар" з 22 лютого 1955 р., разом зі світлиною і коротенька нотатка в „Стемфорд Адвокейт", з 23-го лютого 1955 року. Відвідувачі одержали інформативні брошури про Україну, які надіслав у більшій скількості Український Конґресовий Комітет, а також роздано значну скількість інформативної летючки, яку склала панна Палідвор. Для американців і чужинців летючка була дуже актуальною. Треба підкреслити, що виставка проломила леди в Каледжі, в якому дотепер ніхто про українську справу не говорив і уперше тільки могли бачити предмети українського мистецтва.

Треба підкреслити, що багато праці, — головно з боку артистичного уладження виставки, вложили студентки малярства — між ними одна тут роджена українка. Значну частину з предметів було продано, головно кераміку.

На бажання Дирекції Каледжу, виставку було продовжено і закінчилася вона лише 7 березня ц. р.

У зв'язку з виставкою, одержано від Українського Конґресового Комітету декілька відомих видань про Україну англійською мовою для бібліотеки Каледжу. Цими виданнями відразу зацікавився професор історії, а одну одержав для особистого вжитку (проф. В. Січинського — Чужинці про Україну).

Гр. Н.

О. Сип

В фабриці солодощів АРО

(Репортаж з Клівленду).

У цьому репортажі не почуєте ні гріокоту машин, ні вигуків робітниць, ні допінґу „форманів". Наш репортаж „тихий": він починається о год. 7 вечора, коли всі робітниці фабрики давно дома. Щодо „форманів", то таким тут, від біди, можна б уважати її директора й передового робітника, інж. А. Рощаковського. А машин у фабриці загалом нема...

— У нас покищо все стовідсоткова „мануфактура", ручне виконання — пояснює директор. Тому можемо виконувати 18 родів смаків і, взагалі, пристосовуватися до індивідуальних вимог покупців. А машина заганяє в стандарт... Заки господар робить усе „оглядабельним" — декілька орієнтаційних даних: знаходимося в I українській фабриці цукорків АРО (ARO Candy Co., 608 St. Clair, N. W., Cleveland 13, Ohio). Хемічний значок: „АРО", дали початкові літери імен спільників: Антін (Рощаковський), Роман (Стахур) Осип (Диба). В крайньому випадку, всі три літери самодержавно може репрезентувати її керівник: Антін Рощаковський.

Отже так: дві кімнати — одна велика, друга ще більша. В великій столи, на столах бляхи, бляхи (сковороди), а в них, у всіх стадіях розвитку — від сирівця аж до „реді-ту-іт" — товари — солодощі, солодощі, солодощі...

У „ще більшій" кімнаті можна влаштовувати пікнік. Столів тут нема, бляшані сковороди, з готовими помадками пpeрізних смаків, спочивають на поверхових, поличках, здовж стін. Тут сортується різні смаки, тобто, „асортед кендійс" мандрують до популярних уже естетичних коробок, з червоною вишивкою. А в куті — гора пакунків. Експедиція. Сьогодні ці пакунки проводять останню спільну ніч. Завтра вранці вони відійдуть на „заздалегідь приготовані становища" в місті, стейті і країні...

Наступає те, чого (з уваги на слинку в роті) я ввесь час ждав і (з уваги на свою надвагу) ввесь час боявся: директор пропонує мені „власноручно" випробувати всі смаки солодощів і „за добре надгороджати — за зле карати". В пам'яті виринають духи минулого, коли я, з батьком і старшим братом, на Щедрий вечір овочеві дерева в'язали. При кожному дереві треба було випити й іншим закусити. А дерева одне при одному, а на полумиску пироги числом смаків з АРО-м конкурувати могли...

Я їм ще швидше, ніж говор'ю, проте не встигаю за директором, що вже з трьома новими сортами жде...

— Може з цієї? Вийте по миґдалових! А „по часті" нуґата?...

Тісворкове темпо „розкусювання" поодиноких сортів робить мою фахову оцінку проблематичною. Опинившися в ролі випадкової „Сніжинки", я ледве, в її стилю, гукати вспіваю: „ну й смачне ж... Коли ж мене питають про загальне враження, кажу:

— Всі краски, змішані разом, дають білу краску. Всі солодощі, змішані разом, дають — АРО...

Прошу ще нуґата (моя надвага либонь уже спить!), сідаємо до столу.

З півгодинної нашої розмови виявляється, що життя українського фабриканта солодощів у цій країні яке хочете — тільки не солодке:

— Довкола могутні фабриканти, з найновішими машинами й... продукційними трюками. Хочете дати здоровий, ручно виконаний товар — натрапляєте на питання руба: кому? Американський покупець привик до стандарту — наш приходить з усе новими, все „крайовішими" вимогами і... купує той же стандарт.

Якщо б так зібрати всі ці вимоги, Гриць Зозуля, з „Лиса Микити", мав би рік чим жити. А ми мусіли б продукувати окремі помадки для озублених, зазублених і беззубих; окремі для всіх трьох ґенерацій; окремі для всіх темпераментів, статтів, станів і політичних переконань.

Очевидно, до конструктивної критики дуже вважно прислухаємося. Одна з таких вимог кинути на ринок масово дрібноцентові (повні) шоколядки — натрапляє на зачароване коло: для цього треба машин, а коли взяти машини — де певність, що товар масово піде?... Дома Ревізійний Союз, з патріотизму і „з уряду пхав" український товар до наших кооператив. А тут... Один український бизнесмен заявив: „Я не буду їх (АРО) підтримувати — не хочу, щоб на мені хтось доробляється"... Воліє на нас не доробитися — щоб тільки, Боже борони, другий українець не доробився...

На чергу прийшла „хемічна аналіза" продуктів. На столі появилися всі сорти солодощів АРО — поруч них їхні антиподи, з інших фабрик.

— Погляньке! — сказав директор (він по фаху інженер-хемік). — В цих імпортованих помадках між складниками подана й мука. А місце муки — в тістечках, чи пиріжках... В цих місцевих надмір товщу; ми, в своїх, майже не вживаємо його... Так само обходимось без емульґаторів. Взагалі, наша девіза: „Геть усякі штучні „кравецькі додатки"! Хай живуть солодощі в своєму найприроднішому виді!"...

...Година відвідин розлилася, як помадка АРО в устах. На прощання обертаю справу грубшим кінцем на господаря:

— Яке ж ваше загальне враження?

— Віримо, що переможемо! Наша продукція перейшла вже 100 фунтів денно — і зростає. До двох попередніх коробок — 1-фунтової (з 42 помадками) й 3/4-фунтової (34 помадки) — ми (тут співрозмовник несподівано продукує вузеньку зґрабну коробочку, вроді школярського перника). Її ціна (49 ц.) — це крок до переходу на центову продукцію...

...Перевіряємо годинники: ні, таки час! Коли наші правиці дружно стискають одна одну, лівиця директора суне в мої кишені солодкі „незабудьки". А за той час його уста шепочуть секрет на вухо:

— На літо „вибухають" спорошковані прохолодні напитки АРО (сиріч, українські „7-ап", „кока" — й „пепсикола")...

Прощаюся з відважним „солодким піонером" і бажаю успіхів.

А їх, у цій країні, може мати тільки піонер з крови й кости!...

ГОСТРЮВАЛЬНИКИ

Згідно з останніми розпорядженнями совєтського уряду, фахівців сільського господарства та інженерно-технічних працівників з великих міст України масово виганяють на „ліквідацію проривів" до колгоспів, радгоспів і МТС (машино-тракторних станцій). Щоб закріпачити цих людей на місцях нової праці, їх змушують мельдуватися у місцевих поліційних станицях, після чого вони втрачають право мешкати в місті. Нижче передруковуємо з „Радянської України" (5 березня ц. р.) фейлетон, в якому описується, на які викрути пускаються ці фахівці, щоб обдурити совєтську владу.

Останнім часом Опанас Борисович Хоменко — механік Власівської МТС Старовірівського району на Харківщині — зробив своїм девізом жартівливе прислів'я: „Почувайте себе, як вдома, але не забувайте, що ви в гостях". Працює він в МТС, живе тут же, але на облік у профспілковій організації не береться, прописку по новому місцю мешкання не оформлює. Живе, як то кажуть, на два двори — в МТС і в Харкові. Там у нього затишна і світла квартира. Він звик до неї, а з старими звичками, як відомо, нелегко розлучатися.

Щоб зберегти стару звичку, тобто харківську квартиру, Опанас Борисович наказав дружині: „Сиди — стережи!" І дружина стерегла...

Протягом тижня механік порався біля машин, а надходила субота — забував про все і стрімголов мчав у Харків.

Так минали місяці. Аж ось одного дня в емттєсівську квартиру Опанаса Борисовича постукали, двері відчинилися, і поріг переступив міліціонер. Дві-три чемні фрази — і міліціонер поклав на стіл Опанаса Борисовича „адміністративну постанову" — повідомлення про штраф за порушення порядку і строків прописки.

І хоч душа Опанаса Борисовича жила в Харкові, він відчув, як його щось „заїло" за живе.

— Не буду я платити штраф, — сказав механік з образою. — Я — доброволець, а штрафи — річ примусова. Я приїхав сюди добровільно, а штраф ви хочете взяти у мене „адміністративною постановою" начальника міліції. Та це ж безглуздя, парадокс!...

Але навіть „парадокс" не допоміг Опанасові Борисовичу: штраф є штраф, і його довелося заплатити, як кажуть, чистоганом.

Заплатив Опанас Борисович грошики, дав слово „виписатися" і „прописатися", а жити продовжував по-старому. Багато думав, хвилювався...

Одним словом, не життя було, а умлівання. Усе йому здавалось: от-от відчиниться двері — і на стіл йому покладуть новий „парадокс".

Ухопився Опанас Борисович рукою за серце, підступив до агронома - плановика Олексія Івановича Чирви та й каже:

— Що мені робити? Навчіть!

А той йому у відповідь:

— „Навчіть"?! А хто, скажіть, мене навчить? Хто мені скаже, що я маю робити?... Може, доки ми з вами отут говоримо, — мені теж отой „сюрприз", чи то пак „парадокс" принесли... Ходімо краще до Миколи Михайловича. Порадимося...

— Ходімо. — І механік першим відчинив двері в кабінет головного інженера МТС Козирєва:

— Микола Михайловичу, ви — заступник директора. Захистіть, допоможіть!

Микола Михайлович посміхнувся, але з усього було видно, що йому, бідолашному, не дуже весело.

— Захистити? — відповів він. — А хто мене захищати буде?

Головний інженер не кривив душею — ні: він і сам шукає, хто б його захистив. Адже всі бачили, як Микола Михайлович розписувався у відомості і одержував 1,800 карбованців „підйомних" на сім'ю, коли позаторік прибув в МТС. Та якось воно так сталося, що гроші він одержав, а сім'ї не перевіз — забув... Просто з голови випало, що треба її перевозити...

Одне слово — виникла „затяжка"... Затяглася та справа до весни, настало літо, дружина взяла дітей за руки і сказала:

— Поїдемо до батька. За нас держава йому гроші заплатила...

Приїхали, погостювали літо, відпочили, повітря степового напилися, і ще б пили, та підійшов вересень і діти сказали:

— Тату, он бачиш — школа! Яка велика! Ми будемо тут учитися.

— Не смійте! — сказав батько і нахмурився. — Хіба то школа... Ваша школа в Харкові. Туди й паняйте...

Другого дня вранці Микола Михайлович підігнав до квартири вантажну автомашину, наклав на неї столів, стільців, зверху посадовив дітей з дружиною, сам сів у кабіну і — фіть на Харків. Тільки курява встала.

А коли потім заходила розмова про „виписку" і „прописку" — інженер говорив так:

— Не заперечую — закон є закон. Совість є совість. Важко жити людині з нечистою совістю — випишусь і пропишусь. Але благаю вас потерпіти, тобто почекати ще кілька місяців: виходить строк моєму паспорту, і я хочу обміняти його в Харкові. Ви розумієте мене... на пам'ять...

О, безперечно! Миколу Михайловича чудово зрозуміли: він дуже й дуже бажав мати „харківський", а не „старовірівський" паспорт. „Харківський" лежатиме у нього в боковій кишені піджака і серце зігріватиме, а про „старовірівський" цього сказати, мабуть, не можна — про нього інженер чомусь гіршої думки.

— Ні, не відстою я вас, — сказав Микола Михайлович, звертаючись до Опанаса Борисовича і Олексія Івановича та заспіваємо йому тріо...

І ось зазвучала „тріо" під дверима у директора МТС т. Вілоусова.

— Можна? — спитали хором.

— Можна, — відповідає Сергій Іванович, не підводячи голови: він, мабуть, знав, якої саме пісні співатимуть йому.

— Ні, ні, — заявив він, — у цій справі я вам ні грач, ні помагач. Мені самому...

Але Сергій Іванович обірвав себе на півслові. Він хотів сказати, що йому й самому буває іноколи „не по собі": адже у нього і „там" квартира і „тут" квартира, і там бабуся і тут бабуся, і там інтерес і тут інтерес... Дружина і дочка, правда, живуть „тут", а прописані вони „там". За цей рік вони раз, може, з двадцять побували в Харкові, але щоразу ситуація складалася так, що — як на зло — не могли „виписатися"... забували... Ох, оця пакосна забудькуватість!

Думки перервав телефонний дзвоник.

— Це я, Борисов, — почувся в трубці голос директора сусідньої, Парасковіївської МТС. — Як у мене з пропискою питаєш? Погано... Ніяк... Начальник міліції дзвонив, погрожував штрафом... А хіба я один? Наш завідуючий ремонтними майстернями Карповський в такому ж становищі... Ха-ха! — засміявся Іван Митрофанович. Гостювальники. Ну, і ситуація!...

Г. Комлєв.

ЗАКЛИК

УПРАВИ СУСТА В СПРАВІ ЛЮВЕНУ

Тому, що існування нашого академічного осередку та Українського Студентського Дому в Лювені, Бельгія, залежить від кожнорічного поповнювання новими студентами, Управа Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) доручає всім своїм членським організаціям подбати на терені їхньої діяльности про підшукання кандидатів на студії в Лювені.

Як відомо із комунікатів Бельгійського Комітету Допомоги Українським Студентам (КоБОІ), всі наші студенти в Лювені одержують повне забезпечення під час студій на Лювенському Університеті.

Управа СУСТА закликає всю українську молодь у ЗДА, українські молодечі організації: Пласт, СУМА, ОДУМ, Зарево, ТУСМ, Лігу Української Молоді Північної Америки, Лігу Української Католицької Молоді Америки, Лігу Української Православної Молоді у ЗДА — видвигнути з-поміж абсольвентів гай-скулів кандидатів, що скористають з великої нагоди могти студіювати в Лювені в академічному році 1955/56 на базі стипендій КоВОІ.

Кандидатами можуть бути уродженці Америки українського походження, як теж новоприбувші, без різниці віровизнання!

Студенти, що їм грозить перерва в студіях на американських каледжах, чи університетах із-за браку фінансових передумов, повинні скористати з можливости одержати студійну стипендію в Лювені, тим більше, що диплом з технічних, чи гуманістичних наук, осягнений на Лювенському Університеті, уповноважує в Америці до осягнення потрібної для виконування фахової праці ліцензії, подібно, як диплом з вищих учбових закладів ЗДА.

Для інформації подаємо, що Лювенський Університет, один із найкращих в Західній Европі, обіймає слідуючі факультети: 1. Богословія, 2. Канонічне право, 3. Філософія, 4. Медицина, дентистика, фармація, 5. Література, 6. Право, 7. Археологія і історія мистецтва, 8. Орієнталістика, 9. Прикладна психологія і педагогіка, 10. Математично - природничі науки, 11. Техніка, 12 Агрономія, 13 Економічні та політичні науки.

Лише студії права і дентистики не дають повних можливостей у ЗДА для осягнення ліцензії.

Управа СУСТА прохає всі Філії і Відділи УККА, всі наші громадські організації у ЗДА присвятити якнайбільше уваги справі набору кандидатів на лювенські студії, тому, що брак поповнень в акад. році 1955/56 може зумовити поважну кризу в існуванні славного українського студентського осередку в Бельгії та створенні Українського Наукового Осередку при Лювенському Університеті. Кадри наших майбутніх високо-кваліфікованих фахівців й інтелектуалістів не сміють зменшуватись і за цю справу відповідає не лиш студентство, але і все українське громадянство.

За Управу СУСТА:

Михайло Почтар, м. голова.

ЗАКІНЧЕНІ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ОКРЕМИХ ШКІЛ ДЛЯ НЕГРИТЯНСЬКИХ ДІТЕЙ

В Найвищому Суді закінчилися переслухання в справі окремих шкіл для дітей кольорових батьків. Представники кольорових батьків домагалися, щоб Суд наказав здійснення скасування окремих шкіл для дітей кольорових батьків найдалі до осени 1956 року, а представники південних стейтів твердили, що на скасування окремих шкіл треба довшого часу, бо завчасне скасування може викликати те, що деякі стейти скасують публічні школи, і будуть навчати білих і кольорових учнів в окремих школах.

ВІДЗНАКА
ДЛЯ ПЛАТНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ —

На увагу Платникам Українського Народного Фонду (Дискусійне)

Свого часу у зв'язку з працею Українського Народного Фонду, до Українського Конґресового Комітету вступило кілька проєктів окремих громадян, щоб платники Національного Датку, які виконали свій обов'язок, кожного року діставали спеціяльну відзнаку, яку могли б носити на одягові.

Ці проєкти, одначе, зустрічали заперечення в тому сенсі, що кожнорічне відзначення платників не відповідало б повазі справи і скоро втратило б своє значення.

Натомість нині, коли Український Народний Фонд в Ювілейному Році Українського Конґресового Комітету Америки закінчує п'ять років свого існування і святкує свою скромну п'яту річницю, піддано думку, що мали б бути відзначені ті громадяни, які протягом перших п'яти років були точними платниками Національного Датку, і тим створили підставу для існування і дальшого розвою Народного Фонду, що уже впродовж цього короткого часу вельми прислужився для цілої української справи.

Уважаючи, що ідея відзначення громадян, які п'ять років точно вплачували свій Національний Даток, заслуговує на увагу, що таке відзначення було б актом справедливости і признання, особливо ж для тих численних платників, для яких Даток в сумі 10.00 долярів, був справді жертвою, Раді Директорів Українського Конґресового Комітету Америки треба предложити на затвердження проєкт такого змісту:

1. З нагоди п'ятиріччя існування Українського Народного Фонду і у відзначення жертвенности і патріотизму тих Громадян, що протягом п'яти років були точними і ретельними платниками Національного Датку, признати зазначеним Громадянам „Відзнаку 5-ліття Українського Народного Фонду", з правом ношення на грудях.

2. Так само цю „Відзнаку 5-ліття Українського Народного Фонду", — з нагоди ювілею, признати тим платникам Народного Фонду, що протягом минулого часу мали перерви у своїх вплатах, але нині доповнять їх бодай до висоти 50 долярів. Таке доповнення може бути переведене ще до 15 травня біжучого року.

3. Для металевої „Відзнаки 5-ліття Українського Народного Фонду" пропонується — п'ятилистник.

4. Грамоти для жертводавців Українського Народного Фонду, що в останніх роках складали 100 долярів і більше, уділити на VI Конґресі відповідні Грамоти. Так само доручити Грамоти Подяки організаціям, що видатно помагали в збірковій акції Національного Датку на Український Народний Фонд.

В. Красний

З НОВИХ ВИДАНЬ

Альманах „Молодої України".

Спогади про гімназійні гуртки в Бережанах. Бережани—Мюнхен — Ню Йорк, 1954, ст. 136. (Друкарня д-ра П. Белея в Мюнхені).

Бувші учні гімназії в Бережанах видали альманах про тайну організацію гімназійних учнів в Бережанах. Цей альманах про „Молоду Україну" має вже свою історію. Його мали редаґувати покійний д-р Зенон Кузеля, пок. Василь Ратич і Антін Чернецький, але обидва перші померли, і їхню працю довів до кінця Антін Чернецький. Не побачив цього альманаха і покійний Януарій Цурковський, який найбільше причинився до того, що ця книжка про „Молоду Україну" могла побачити світ, бо він збирав фонди на її видання і сам жертвував 230 долярів.

Ця книжка — це цікавий документ про те, як зростала національна свідомість української молоді, яка під австрійською займанщиною мусіла виховуватися здебільш у польських середніх школах, і тому старалася при допомозі самоосвіти здобути те, чого їй не могла дати польська школа, а також і ті нечисленні українські гімназії, які були під урядовою контролею.

В альманаху вміщені спогади д-ра Л. Цегельського, д-ра З. Кузелі, А. Цурковського, В. Ратича, А. Чернецького, І. Барана, д-ра В. Бемка, І. Бойка, о. М. Маркова, о. А. Мельника, о. І. Сохоцького, д-ра К. Трояна та С. Щура.

З цих спогадів читач довідується про ролю бережанської гімназії в історії українських західніх земель, бо з неї вийшли такі діячі на рідній ниві, як о. Маркіян Шашкевич, митрополит С. Литвинович, посол о. Степан Качала, о. М. Осадца, проф. Омелян Огоновський, Богдан Лепкий, Михайло Яцків та багато інших. В збірнику „Молода Україна" згадується і про ролю тайних організацій української молоді не тільки в Бережанах. „Молода Україна" на початку 1900 років мала зв'язки також із представниками Революційної Української Партії (РУП), які відвідували тоді Галичину, отже „Молода Україна" мала і соборницьке значення. Пок. д-р Л. Цегельський написав про це так: „До Львова почали до нашої організації навідуватися висланці РУП — Михайло Русов, Борис Мартос, Євген Голіцинський, Дмитро Антонович - Муха, С. Петлюра - Тагон, Володимир Винниченко, Маріян Меленевський, Олекса Назаріїв, Скоропис - Полтуховський, Павло Крат, Андрій Жук, Волод. Дорошенко, Левко Юркевич та інші".

В книжці поданий список членів Централі „Молодої України" у Львові та список членів гуртка цієї організації в Бережанах, між якими бачимо цілий ряд визначних діячів в різних ділянках нашого життя. Вісім фотознимок пригадують бережанцям їхні давні роки праці в Рідному Краю. До Редакції „Свободи" вже надходили листи з проєктами, щоб хтось взявся за організацію видання подібної праці про таємні учнівські й студентські організації на всіх західніх землях. Але тільки питання, хто мав би взятися за це нелегке діло. Така праця була б дуже цінна, якщо б хтось міг її видати.

Л. Луців.

Спорт

УАСТ РАЧЕСТЕР — ДЖЕРМЕН СК РАЧЕСТЕР 4:1 (1:1)

Склад УАСТ Рачестер: С. Ольшанський; Д. Мельник, Л. Стасюк; Е. Кулик, І. Стельник, З. Снилик, М. Бабюк, М. Янчак; М. Побивайло, А. Хомич, М. Шевчишин, В. Комад, В. Ґриґавскас, Д. Завадівський.

При гарній весняній погоді в неділю 10-го квітня „УАСТ Рачестер" розіграло перші весняні футбольні змагання проти „Джермен СК за мистецтво півн. зах. стейту Ню Йорк, перемагаючи противника вислідом 4:1. Обі дружини виступили до цих змагань в своїх найкращих складах. Гру починають наші проти легкого вітру. Заповідаються гарні змагання. М'яч переходить від одних до других воріт. Вже в 4-ій хвилині німцям вдається здобути ведення (це добрий знак для нашої дружини), але їх радість недовга, бо в 14-ій хвилині Комад з подачі Снилика гарним долішнім стрілом із 16-ти метрів вирівнює. Наші мають більше з гри, краще комбінують, граючи долиною короткими подачами, але таки не можуть здобути провадження в першій півгрі, яка кінчається нерішеною. Німці мають нагоду здобути ще одні ворота, коли їх напасник, через неувагу нашої помочі, проривається, але стріляє попри ворота.

В другій півгрі наші починають сильно натискати на ворота противника, який щасливо обороняється. Також цілий ряд корнерів не приносить для нас провадження. В 67-ій хвилині, з гарної комбінації нашого нападу, лівий криловий Завадівський гострим стрілом в ріг здобуває довго очікуване провадження. Ще не пролунали оклики нашої радости, як наш правий лучник Шевчишин стріляє 3-ті ворота. Наші грають майже до кінця на половині противника, тільки часом німці здобуваються на випади, які успішно наша оборона ліквідує. В 86-тій хвилині Завадівський стріляє останні ворота дня, встановляючи остаточно вислід 4:1.

Треба признати, що УАСТ, після зимової перерви, заграло ці перші весняні змагання добре, було дружиною кращою і могло ці змагання виграти з вищим вислідом. Наші два „нові" змагуни, Д. Завадівський і М. Побивайло, які після 2-річної служби повернулися з армії, заграли ці перші змагання зовсім добре і є поважним зміцненням нашої дружини.

Побажаним є, щоб поміч грала більш в контакті з нападом, щоб не витворювалася порожнеча між поміччю і нападом, як часом це трапляється. Численній нашій публіці належиться признання за моральну і матеріяльну піддержку.

Слідуючі змагання за мистецтво „УАСТ" розіграє дня 24-го квітня в Лакавані проти еспанців.

А. Р.

Посмертна Згадка

ЛАЗАР КУЛЕБА, член і касир Т-ва ім. М. Лисенка, Відд. 444 У. Н. Союзу в Саскатуні, Саск., Канада, упокоївся несподівано 3. квітня 1955 р. на 56 році свого неструдженого життя. Покійний походив зі села Підярків, пов. Бібрка, Зах. Україна. Був вояком Української Армії а після свойого приїзду до Канади в 1927 році всецiло віддався українській громадській праці, займаючи до кінця свойого життя декілька відповідальних керівних постів. Полишив у смутку дружину і доньку на засланні в Сибірі. Його похорон при великій участі громадянства відбувся 6. квітня 1955 р. до гр.-катол. катедри св. Юрія, а відтак на міський цвинтар. — В. Н. П.!

К. Зеленко, секр.

ВСЯЧИНА

„ПІДВОДНА" БІБЛІОТЕКА

В Гротон (Конн.) відкрито дня 11. квітня ц. р. бібліотеку, присвячену підводним човнам і справам підводної плавби. Її завданням збирати, зберігати і поширювати все, що стосується підводних човнів. Бібліотека ця уфондована і буде вдержувана корпорацією Дженерал Динамик, великим американським підприємством, що будує човни і кораблі. Це підприємство збудувало м. ін. перший підводний американський човен Голленд, як теж востаннє атомовий підводний човен „Навтілюс". „Голленд" передано американській фльоті для користування 11-го квітня 1900 року.

НАЙСТРУНКІШІ ЧОЛОВІКИ ЖИВУТЬ НАД НІЛЕМ

Крайове Географічне Товариство повідомляє, що найвищі чоловіки живуть над горішньою частиною Білого Нілу. Вони належать до племени „нілотік", і деякі з них є на 7 стіп або й більше високі. Пересічна висота чоловіків цього племени виносить п'ять стіп і 10 інчів, це значить на два інчі більше від пересічної висоти американських чоловіків. Науковці твердять, що вони тому такі високі, бо живуть на верховині в сухій тропічній околиці та харчуються харчами, що мають багато протеїни. Вони випасають рогату худобу, і головний їх харч — це м'ясо. Вони славні ловці і добрі скакуни: легко перескакують перешкоди, високі на 7 і пів інча.

РОСЛИННИЙ ЕКСТРАКТ ХОРОНИТЬ ПРОТИ ПІСТРЯКА

Д-р Р. Лі Кларк із Гавстону, Тексас, заявив, що рослинний екстракт із так званого „єгипетського зілля" хоронить проти того роду пістряка, який виникає внаслідок довгого виставлювання шкіри на діяння сонця. Д-р Кларк каже, що досі він випробовував цей екстракт під час лікування щурів, а тепер випробовує його на рогатій худобі. Досі не роблено досвіду лікувати цим екстрактом людей.

УКРАЇНСЬКІ МАРКИ В МОНАКО

Під час спеціяльної авдієнції, Євген Деслав передав Князеві Монако — Реньє — збірку українських марок УНРади та листа, підписаного іменем ВО У. Н. Ради п. Д. Андрієвським і іменем Поштового Відділу — Гр. Ткаченком. Ця збірка марок буде виставлена у Філятелістичному Музеї Монако.

ТАРЗАН, ч. 3447. Відкриття.



Так, це була біла людина, яка зробила цей костюм і тероризувала села Вакубі!

Зажерливі білі люди хотіли затримати для себе відкриту нафту. І тому їхній фантастичний спосіб підбурити мавп проти тубильців і прогнати Вакубі!

Тим часом Уша обдурив Тарзана... повіявши в напрямку двох здивованих постатей, які завважили тінь постаті в шатрі.